

Vindeygir, hurðar og listar
Gott og bligt arbeiði.
Hugo Øster's Maskinsníðkari,
Tlf. 216. Tórshavn. Tlf. 216.

Skattaálíknan og fiskimenn.

Yirlit yvir skattaálíknan hevur nú verið framløgd í teim ymsu sóknum, og tað hevur verið atgongd hjá einum og hvørjum at kanna um, hvussu mikið hann ella hon eru sett at rinda av skatti.

Í minnari heimsók hevur narturliga eisini skattaálíknarin ligið frammi, og mangur hevur óstát yvir, at skatturin liggur so høgt, sum hann ger, og at hann serliga er lagdur á fiskimenninar. Teir eru settir at rinda upp í 115 kr. í skatti, og má hetta kallast tung byrð, ið her verður lögð á teir, tá ið ein hugsar um neyðarárið í ár.

Skattaskemair hava verið borin út í ár, eins og onnur ár, og fiskimenn hava, samvitskusamir sum altíð, skrivað sína ársinntøku á skemaðið. Eisini eg havi skrivað mína ársinntøku á skemaðið. Men tað letur ikki til, at okkara sóknarstýri hevur brúkt hetta »barometrið«, sum skemaið søgdu at skula vera. Tað letur til, at fiskimenn hava fingið skoytt upp á ársinntøkutalið av sóknarstýrinum, og eru soleiðis komnir til at skatta av 200 kr. meira enn teirra inntøka hevur verið. Hesar 200 kr. vera sagdar at vera framkommar, tí at fiskimaðurin er uppá frian kost, tá ið hann er burtur.

Nú er til hettar at siga, at fiskimenn so sanniliga ikki eru uppá frian kost, hann fær bert 35% av tí, ið hann leggur inn, meðan hann, ið vinnur heima, fær øll 100%-ini afturfyrir. Tað eru menn heima, sum hava góð ráð til at rinda sín skatt, men sleppa lætt yvir tað við at lata fiskimenninar taka byrðuna, og tað ger fiskimaðurin, tá ið hann verður skattaður av 200 kr. umframt sína ársinntøku.

Um fiskimaðurin roynir at draga frá sínari ársinntøku, tað ið hann hevur haft av neyðturvuligum útreiðslum, »drifts-omkostningar«, so verður tað ikki tikið fyrir fullt, tí hann skal skatta eisini av tí.

Soleiðis gongst tað fiskimanninum. Hann skal rinda mest møguligt, og so nógv sum gjørligt verður lagt á hansara herðar.

Tað verður ofta framhildið, at Føroya fiskimenn skulu betala hitt føroyska sjálfstýri. At kanna eftir skattaálíknanini her á leið, so verður roynt at praktisera hetta. Fiskimenninir skulu betala. Fiskimenninir eru góðir, tá ið umræður at leggja inn. Men tað gongur meira knýpsligt at fáa tað, ið kreyst at liva fyrir, og tá ið hann er útslitin og ikki longur kann at fiska, ja so skoytir eingin um hann umboð. Men hann skal betala skatt, ja ríviligan skatt, tað er í orðan!

Tað er ikki so stutt síðani, at ellisrentulógin var borin fram í

Føroyum, men enn er hon ikki komin í gildi. Um slík lóg var galdandi í Føroyum, so kundu fiskimenn tryggari sæð móti tí tíð, tá ið teir vera gamlir og útslitnir. Hetta hava teir góðu menn sæð, ið sitið hava við meiraluti bæði á tingi og í sóknarstýrum. Tí er hovuðsátvoldin, at henda lóg ikki er komin í gildi, tann, at tað sita ov fáir fiskimenn á tingi. Meiralutin á tingið eru bóndur, keypmenn og kennarar. Hetta mega fiskimenn fáa broytt við næsta val.

Við sóknarstýrinum er tað so, at veljarar eru kleppaðir av skattatreytum, og tí ikki eiga so lætta atgongd til at velja har. Men við meiraluta á tingi fyrri okkara málum kunna vit eisini sleppa frá hesum kleppi.

Skattabarándi.

Norgesbrev.

(Fra vor Korrespondent).

Oslo, 5. Marts 1931.

Den norske fagorganisasjons kongress.

Arbeidernes faglige landsorganisasjon har nu holdt sin kongress. Dens forhandlinger har været fulgt med stor opmærksomhed, ikke minst på grunn av de store tariffrevisjoner som foreslås og hvis innledende begivenheter allerede har funnet sted.

Blandt de saker som blev behandlet på kongressen var spørsmålet om nedsettelse av arbeidstiden til 42 timer i uken i almindeligh og 36 timer i sunnhetfarlige og kontinuerlige bedrifter. På kongressen rådet der enighet om at arbeidstiden burde ned for på den måte å hjelpe på arbeidsløsheten. Dette burde så meget lettere kunne skje nu da rasjonaliseringen har ført med sig at den enkelte arbeider med de moderne maskiner kan produsere så meget mere enn tidligere. I debatten blev der endog gitt uttrykk for at arbeidstiden burde ned selv om man i første omgang ikke kunde få en helt ut tilsvarende forhøielse av timebetalingen, og ved avstemningen blev det vedtatt at der ved forhandlingene ivær skulde stilles krav om 7 og 6 timers dag.

Den annen hovedsak var forholdet med de internasjonale forbindelser. Som bekjent står den norske landsorganisasjon utenfor både den røde internasjonale og den såkalte Amsterdaminternasjonale. Sekretariatet hadde instilt på at man ennå ikke skulde melde sig inn i noen av dem, men fortsatt stå utenfor og søke å arbeide for en samling av de forskjellige lands fagorganisasjoner på et grunnlag som lå mellom de to eksisterende internasjonale. Debatten omkring dette spørsmål blev meget interessant og viste at der nu ute blandt arbeiderne gjør sig gjeldende en viss uvilje mot at landsorganisasjonen skal være uten internasjonale forbindelser. Og stemningen synes å gå i retning av innmeldelse i Amsterdaminternasjonale. Det er blitt tatt som et tegn herpå når fagkongressen, til tross for ledelsens innstilling om det motsatte, besluttet å gi Matros- og Fyrboterunionen tillatelse til å sende representanter til det internasjonale arbeidsbyrå i Genf. Herom skrev således »Fremtiden«, hvis kjente redaktør Tor-

geir Vraa er lederen for den del av den norske arbeiderklasse som ligger lengst til høire:

»På fagkongressen nu ser vi at forståelsen av de internasjonale forbindelsers betydning er våknet i sterk grad. Denne antagelse bekreftes av den beslutning at fagkongressen gav Matros- og Fyrboterunionen rett til å møte i arbeidsbyrået i Genf. Beslutningen blev fattet med stort flertall.

Tar vi hensyn hertil og til debatten for øvrig om de internasjonale forbindelser, så er vi ikke et øieblikk i tvil om at kongressen også hadde besluttet innmeldelse i Amsterdam, hvis bare sekretariatet hadde hatt munn mot nok til å foreslå et forslag som skulde være en naturlig følge av at alle fagforbund idag står i Amsterdam. Hele kroppen er der. Det er bare hodet som ikke må inn gjennom dørglotten.

Men retningen på kongressen er riktig.

Fortsetter man på denne måte, så kan vi snart notere slutten på en ubehagelig periode, da den norske arbeiderbevegelse ingen internasjonale forbindelser hadde.

Den annen retning representeres i første rekke av Arbeiderbladets redaktør, Martin Tranmæl, som hevder at de norske arbeidere ikke vil ha noen virkelig nytte av å stå i Amsterdaminternasjonale og at denne ikke har vist tilstrekkelig vilje eller evne til å varetta den internasjonale arbeiderklassens tarv.

Man kan i all fall regne med at spørsmålet om innmeldelse i Amsterdaminternasjonale vil bli aktuelt påny innen neste kongress blir avholdt om tre år og på den tid vil det vel lykkes å komme til klarhet over hvad der vil tjene de norske arbeidere best.

På fagkongressen blev også behandlet spørsmålet om et noiere samarbeid mellem fagorganisasjonen og arbeiderpressen. Det blev herunder vedtatt at hver fagorganisert skal yde en viss kontingent som skal deles mellem arbeiderpartiets presse og dets opplysningsvirksomhet, likesom der blev nedsett en komité som skulde arbeide med dannelsen av et arbeidernes opplysningsforbund.

De store tariffrevisjoner. Utsikt til lock-out.

I vår utøpper de fleste store tariff og de er allerede opsgat av arbeidsgiverne som forbereder store lønnereduksjoner. 70.000 mann er opsgat til fratrede i løpet av de kommende to måneder og slik som situasjonen ligger an nu ser det ut til at der blir stor lock-out. Arbeidsgiverne forlanger 10—25% lønnsnedslag mens arbeiderne på sin side krever forhøielse av lønnen og kortere arbeidstid. De innledende forhandlinger mellem partene har været holdt men blev straks avbrutt da partene stod så langt fra hverandre at noen enighet ikke var mulig. Der vil nu bli holdt meglings hos riksmeglingsmannen. I den uteriske skibsfart er meglingen avsluttet og rederforbundet har stilt sine medlemmer fritt, således at der vil arbeidsstans nu inntre efterhvert som de enkelte redere går til nedsettelse av hyrene.

S. S.

Atvoldin.

Aðalatvoldin til veraldarkrisurnar.

At tað er »Dimmalætting« og sambandsflokkurin, ið eru atvoldin til ta føroysku »krisuna«, er grundarlest av »Tgkr.« at bera fram; tað man tó koma av, at teir, ið stjórna sjálfstýriss-flokkinum, ætla at vinna politiskt salt — eins og Madsen-Mygdal og vinstriflokkurin í Danmark — út av hesari neyðartíðini ið gerð seg galdandi kring um allan heim. Atvoldin til »krisuna«, ið er ein verðinskrisa, soleiðis sum »Dimma« slær fast, hevur djúpari røtur enn í tí føroyska sambandspolitikki, til tess er sambandspolitikkurin alt ov máttleysur.

Nær ið verðinskrisurnar byrjaðu, er kanska ikki so gott at slá fast; men at tær hava funnið líka síðani tann gamli felagsskapurin slitaði sundur í teiri gomlu urtdíni, tá ið tað hendi, ið Rausseau sipar til, tá hann sigur, at »tann fyrsti, ið inngirði eitt jarðastykki, og vágði sær at siga: hettar er mitt, og sum fávitskut menniskjur trúðu, var tann, ið grundlægi tað núverandi borgarliga samfandi«; men »krisurnar« koma fyrst greffliga til sjóndar, eftir at tann industriella kollvelttingin var byrja í Onglandi í miðan 18. öld. Tær hava síðan harnað og verið meira umfatandi fyrri hvørja ferð tær venda aftur.

»Krisurnar« týkjast at hava komið aftur eftir vissum millumrum. Tó heilt álitandi kann tað ikki sigast at vera; men tað týkist kortini sum um millumrúmin vera styttri og styttri. Betur tíðir og ringari tíðir skiftast ella mala í kring fyrri aftur at venda aftur til útgangspunktið í ein regluligan orðan, soleiðis sum Karl Marx sigur: »Góð handilsviðurskiftir, ring handilsviðurskiftir, krisa, støgging, góð handilsviðurskiftir o. s. fr.«

Atvoldin til hesar støðugt afturvendandi »krisurnar« er ikki at finna í einum vissum fjóðskapsflokk. »Krisurnar« eru internationalir og gripa meir ella minni um seg nationalt.

Grundarlagið fyrri núverandi modernaðari kapitalistisku økonómíni er frikonkurrancia og tann privati ognarrætturin. Fri konkurrancia er bert hugað í tí eina, nevniliga profita. Harav kemur, at tann privatkapitalistiska framleiðslan ikki framleiður eftir sum tørvar er til, tað er við øðrum orðum: anarki (uttan harradomi) í framleiðsluni. Eitt domi í so máta vil til fullnar prógva hesa støðu.

Vit kunnu t. d. taka eitt gummistýlavirki, har 500 manns arbeida. Markaðurin er góður, tað verður keypt dúgliga, meðan vit hava tey góðu handilsviðurskiftini. Tað verður tilvirka meira enn avtakast kann. Markaðurin er yvirfyltur — ring handilsviðurskiftir — marknaðurin er fullur, virkið liggur inni við nógvum vørum, ið ikki kunnu seljast — »krisa«. — Teir 500 manns, ið arbeidda við virkið, verða avsekiðar, virkið nýtist teir ikki. Fyrst má »lagerið« seljast, áður enn aftur kann hugsast um at framleiða meira gummistýklar. — Vit hava støgging — arbeidsloysi økist 500 manns. Við at arbeidsloysi økist, minka evni til at keypa, harav minskar umsetningurin hjá teim, ið seldu fœði og klæðir til teir 500 manns o. s. fr. Veraldarsamfundin er sum eitt einasta stórt líkam, hvar tað minsta

forstýrili í samfundslívinum merkt úr hovdi í hal.

Herav sæst atvoldin til veraldarkrisurnar sagt í fáum orðum.

Føroyar er eitt so lítið land, at tað hevur ikki stóran ávirkan hvørki til at minka ella vaksu um veraldarkrisurnar; men Føroyar kunnu, so lítlar tær eru, gera eitt sindur fyrri at forða veraldarkrisunum í at hava tann ávirkan her á landi, sum tær hava. Tað, at her verður fiska nokur skpd. meir ella minni, hevur ikki stórvægis at siga. At tað gongur so lítið við okkara fiskasølu, kemur mest av tí planleysu framleiðslu aðrastaðni, hvørs fylgur eru arbeidsstøgging, harav minkanin av evnum til at keypa tær produktir, vit fara inn á veraldarmarknaðin. Hettar er hovuðsátvoldin til, at tað er so illa státt, sum tað er, her hjá okkum. Ein atvoldin er — sum so ofta er framhildið — tey skilaleysu soluviðurskiftir, vit hava. Okkara fiskasøla er planleys, og teir menn, ið umboðsmenn eru fyrri at selja okkara fisk, eru interesseraðir í lágu fiskaprisum herheima. Já biligari teir kunnu keypa fiskin frá okkum, tess meira vinning sjálvandi, istaðin fyrri at teir skuldu verði hugaðir í hægst møguliga prisi. At fiskakeyparar her á landi, ið keypa fyrri útfluttning, hava gagn av lágu prisi, visir til fullnar, at teir eru í fremmandari tænastu.

Tað, sum Føroyingum í fyrsta umfarið torvast, er at organisera fiskasølu; men harvið er ikki komið á mál. Fiskasølan er privatkapitalistisk, sjálvt um hon er betri skipa; nýskipanin innanfyri vissar kapitalistiskar framleiðslugreinar er ikki ókent. Novn sum t. d. »trustar«, »kartellir«, »syndikatar« eru novn, sum vit ofta koma framá, tá talan er um handilsviðurskiftir. »Kartellir« hava til endamáls at sameina fleiri seregin solur, keypslur, ella framleiðsluvirki fyrri at fáa eitt betur yvirlikt yvir framleiðslu og avsetning. Tey ymisku virkin innanfyri »kartellini« hava teirra handilssjálvstýri, meðan »trustarnir« savna saman fleiri virki til eitt stórt. Alt hettar kann vera nóg gott, um ikki kartel- ella trustpolitikkurin gekk út uppá at útsøga forbrúkararnar enn meira grundugari enn áður. Við øðrum orðum: istaðin fyrri at hava eina planleysa produktión, fáa vit eina væl tilrættalagða útsigvan av teim, ið vurnnar keypa, og framleiðslan líka planleys tikið sum heild.

At hettar als ikki er yegurin, vit til sjeypna og siðst skulu ganga, er lætt at siggja. Einasti yegur burtur úr óforinum er samvirkisvegurin, har profitturin ikki verður tann drivandi megin í keypslu ella solu, men eftir sum menniskjan tørvar til.

Føroyingar mega, so fámentir teir eru, virka fyrri, at yegurin, ið gangast skal, kemur at vera samvirkisvegurin, ið er einasti yegur fyrri at koma burtur frá »krisunum«, einasti yegur, ið forir til vælstjórnað framleiðsluviðurskiftir, ið koma øllum samfundins flógvarum til góðar.

Sæð út frá einum socialistiskum sjónarmiði er samvirkisvegurin (kooperation) tann mest fullkomiligi, og í roynd og veru einstýðandi við eina víttgangandi sosialisering í teirra tænastu, ið virðini skapa, í Føroyum Føroya fiskimanna.

Streymur.